

*Голові разової спеціалізованої вченої
ради PhD 11690 Хмельницького
національного університету
д. е. н., професору Валентині ЛУК'ЯНОВІЙ*

ВІДГУК

рецензента – к.е.н., доцента Матвійчук Лесі Олексіївни
на дисертаційну роботу

Сеник Ірини Сергіївни

**«ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ДІАГНОСТИКИ СТРАТЕГІЧНОГО
РОЗВИТКУ МАШИНОБУДІВНИХ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ
ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ»,**

представлену на здобуття наукового ступеня доктора філософії за
спеціальністю 051 «Економіка» в галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові
науки»

1. Актуальність теми дослідження.

Проблематика стратегічного розвитку промислових, зокрема машинобудівних, підприємств в умовах євроінтеграції є надзвичайно актуальною та соціально-економічно значущою. Вона зумовлена глибинними трансформаційними процесами, що відбуваються в національній економіці, необхідністю адаптації вітчизняних підприємств до європейських стандартів ведення бізнесу, посиленням конкурентного тиску на внутрішньому та зовнішніх ринках, а також зростанням невизначеності й турбулентності зовнішнього середовища функціонування. За таких умов особливої ваги набуває здатність підприємств до своєчасного виявлення загроз і можливостей розвитку, оцінювання стратегічного потенціалу та формування обґрунтованих управлінських рішень, спрямованих на забезпечення довгострокової конкурентоспроможності. Це зумовлює необхідність застосування науково обґрунтованих підходів до стратегічного планування, які базуються на комплексній, системній та багатокритеріальній діагностиці внутрішніх і зовнішніх чинників розвитку підприємств.

У цьому контексті обраний дисертанткою напрям дослідження, пов'язаний із формуванням системи діагностики стратегічного розвитку підприємств, є своєчасним і методологічно обґрунтованим. Запропоновані в дисертації підходи спрямовані на вдосконалення інструментарію стратегічного управління та мають важливе теоретичне й практичне значення, що повністю відповідає сучасним потребам економічної науки та практики управління промисловими підприємствами в умовах євроінтеграції.

2. Зв'язок з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційна робота Сеник Ірини Сергіївни за тематичним спрямуванням виконана в межах науково-дослідної роботи Хмельницького національного університету за темою 5Б-2022 «Моделювання стратегії безпечного розвитку інноваційно-орієнтованих соціально-економічних систем» (номер державної реєстрації 0122U001212). У межах зазначеної

науково-дослідної теми здобувачкою досліджено методи забезпечення стратегічного розвитку промислових підприємств в умовах євроінтеграції, зокрема шляхом удосконалення науково-методичних підходів і процедур проведення комплексних діагностичних досліджень за основними напрямками їх діяльності.

3. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, які сформульовані у дисертації, їх достовірність та наукова новизна.

Ознайомлення зі змістом дисертаційної роботи та опублікованими науковими працями здобувачки, Сенік Ірини Сергіївни, дає підстави констатувати належний рівень глибини опрацювання досліджуваної проблематики та наявність суттєвих елементів наукової новизни. У дисертації коректно сформульовано основні теоретичні положення, зокрема обґрунтовано актуальність теми, чітко визначено мету, завдання, об'єкт і предмет дослідження. Аналіз змісту дисертаційної роботи засвідчує, що поставлену мету та визначені завдання досягнуто на належному теоретичному, науково-методичному та практичному рівнях. У роботі здійснено критичний аналіз проблемних аспектів, пов'язаних із предметом дослідження, та запропоновано авторський підхід до їх вирішення. У дисертації ґрунтовно узагальнено та критично переосмислено сучасні наукові напрацювання з теми дослідження, чітко сформульовано наукову новизну та викладено основні положення, що виносяться на захист. Достовірність і обґрунтованість отриманих наукових результатів підтверджується використанням апробованого наукового інструментарію.

Теоретико-методичні положення та практичні рекомендації, розроблені авторкою щодо формування системи діагностики стратегічного розвитку машинобудівних підприємств в умовах євроінтеграції, впроваджені у практичну діяльність машинобудівних підприємств Вінницької області, що підтверджується відповідними довідками, наведеними в додатках до дисертаційної роботи.

Оригінальність і самостійність виконання дисертаційної роботи підтверджуються результатами перевірки на наявність академічного плагіату.

4. Наукова новизна та практичне значення одержаних результатів.

Ознайомлення зі змістом дисертаційної роботи Сенік Ірини Сергіївни дає підстави стверджувати, що вона є самостійним, оригінальним і комплексним науковим дослідженням. Проведене дослідження засвідчує належний рівень обізнаності здобувачки з науковими працями вітчизняних і зарубіжних учених, присвяченими проблемам стратегічного розвитку, діагностики та обґрунтування управлінських рішень щодо підвищення конкурентоспроможності машинобудівних підприємств в умовах євроінтеграції.

У дисертації вперше розроблено структуру системи діагностики стратегічного євроінтеграційного розвитку промислових підприємств, що забезпечує формування діагностичного базису рівня конкурентоспроможності підприємства, реалізацію логіки системного підходу в стратегічному

плануванні й прогнозуванні розвитку та підвищення ефективності процесів формування і реалізації стратегії розвитку в умовах стратегічних змін середовища діяльності (с. 192-197).

Важливе теоретичне і прикладне значення мають пункти наукової новизни, де авторкою удосконалено:

- змістовне наповнення понять «стратегічне планування» (с.33-36), «діагностика підприємства» (с.48-50) та «стратегія розвитку» (с.66-69) на основі логічної послідовності дослідження об'єктів управління, розвитку оціночно-аналітичних і діагностичних процесів та посилення функціонально-цільових зв'язків у системі управління з урахуванням євроінтеграційних процесів і глобалізаційних викликів;

- науково-методичну платформу формування стратегічного планування на основі діагностичних досліджень розвитку підприємства (с.90-93), що ґрунтується на системно-комплексному підході, удосконалених процесах та методах підсистеми прогнозування, забезпечує функціональні взаємозв'язки підсистем управління, структурно-організаційний та управлінський розвиток (с. 82–85);

- концептуальні підходи до розроблення стратегії розвитку промислового підприємства на основі діагностичних даних, що дозволяють удосконалити інформаційно-аналітичне забезпечення стратегічного управління та інтегрувати систему діагностики у процес реалізації стратегічних рішень (с.164-166);

- структурно-логічну модель формування стратегічного євроінтеграційного розвитку машинобудівного підприємства з використанням методів діагностики, яка передбачає розширення методичного інструментарію, розвиток ідейної ідентичності підприємства, активізацію професійно-компетентнісного потенціалу персоналу та структурно-організаційні зміни в системі менеджменту (с.211-216);

Крім того, науковими результатами, які дістали подальшого розвитку, є:

- науково-методичні підходи до формування діагностичного базису забезпечення конкурентоспроможності підприємства, які вдосконалюють підсистему стратегічного планування та створюють передумови для розроблення і реалізації конкурентної та загальної стратегії розвитку в довгостроковій перспективі (с.181-183);

- систематизація екзогенних та ендогенних чинників стратегічного розвитку промислових підприємств, що підвищує обґрунтованість управлінських рішень, сприяє своєчасному виявленню ризиків та забезпеченню зростання економічного потенціалу і конкурентоспроможності (с.114-118).

Отримані здобувачкою наукові, теоретико-методичні та прикладні результати характеризуються належним рівнем обґрунтованості, що підтверджується узагальненням фундаментальних праць вітчизняних і зарубіжних учених-економістів, використанням статистичної інформації, а також апробацією одержаних результатів у діяльності машинобудівних підприємств Вінницької області: ПАТ «Барський машинобудівний завод»

(довідка про впровадження № 258/1 від 23.12.2025 р.), ПрАТ «Маяк» (довідка про впровадження № 125 від 11.12.2025 р.) та у навчальному процесі Хмельницького національного університету (довідка про впровадження № 006/1524 від 03.12.2025 р.)

5. Структура і зміст дисертаційної роботи. Відповідність дисертації встановленим вимогам.

Дисертаційна робота Сенік І.С. є самостійним, завершеним і цілісним науковим дослідженням, виконаним на належному теоретико-методичному рівні. Авторкою сформульовано конкретні рекомендації щодо впровадження результатів дослідження у діяльність вітчизняних машинобудівних підприємств, що свідчить про наукову та прикладну значущість виконаної роботи.

Структура дисертаційної роботи Сенік І.С. є логічно виваженою, послідовною, цілісною та внутрішньо узгодженою. Усі структурні елементи взаємопов'язані та спрямовані на розкриття теми дослідження. Виклад матеріалу здійснено з дотриманням вимог наукового стилю, з коректним використанням фахової термінології та логіки наукового аналізу. Зміст дисертаційної роботи повною мірою відображає предмет і об'єкт дослідження та забезпечує досягнення поставленої мети.

Оформлення дисертаційної роботи повністю відповідає вимогам Міністерства освіти і науки України до кваліфікаційних наукових робіт на здобуття наукового ступеня доктора філософії відповідно до Наказу Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 № 40 «Про затвердження вимог до оформлення дисертацій», зі змінами.

Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг роботи становить 278 сторінки машинописного тексту, список використаних джерел містить 194 найменування, що свідчить про ґрунтовний рівень опрацювання наукових, нормативних і аналітичних джерел з теми дослідження.

Поставлені в дисертаційній роботі завдання є логічно сформульованими, науково обґрунтованими та повністю реалізованими у процесі дослідження. Їх кількість і зміст забезпечують комплексне розкриття обраної теми та досягнення поставленої мети, що чітко відображено у висновках до окремих розділів та в загальних висновках роботи.

6. Повнота відображення наукових положень дисертаційної роботи в опублікованих працях.

Теоретичні та практичні результати дисертаційного дослідження Сенік І.С., а також основні висновки й науково обґрунтовані пропозиції отримали належне відображення в опублікованих наукових працях автора. Загалом за темою дисертації опубліковано 15 наукових праць загальним обсягом 5,36 друк. арк., у тому числі 7 статей обсягом 3,36 друк. арк. у фахових наукових виданнях та виданнях, що входять до міжнародних наукометричних баз даних, 1 стаття у зарубіжному періодичному науковому виданні обсягом 0,81 друк. арк. та 7 публікацій у наукових збірниках тез і матеріалах конференцій обсягом 1,19 друк. арк.

Дослідження змісту анотацій до дисертаційної роботи засвідчує їх повну відповідність основним науковим положенням, викладеним у тексті дисертації. Анотацію подано українською та англійською мовами, що відповідає встановленим вимогам, та забезпечує доступність результатів дослідження для ширшої наукової спільноти. За своїм змістом анотація є стислим узагальненим викладом ключових положень, мети, завдань, методів і результатів дисертаційного дослідження.

Таким чином, авторкою у повному обсязі дотримано вимоги Міністерства освіти і науки України щодо кількості та характеру публікацій, необхідних для апробації результатів дисертаційного дослідження. Зміст опублікованих наукових праць повністю відповідає матеріалам, представленим у дисертації та її анотації, а основні положення дослідження пройшли всі передбачені види апробації, зокрема шляхом оприлюднення у фахових і міжнародних наукових виданнях, практичного впровадження, а також обговорення на міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях різних рівнів.

7. Дискусійні положення та зауваження.

1. Досліджуючи у дисертаційній роботі, зокрема у підпункті 1.1, наукові підходи у формуванні стратегічного планування розвитку підприємств, авторкою на рис. 1.2 схематично представлено функціонально-процесні основи стратегічного планування в системі управління підприємством (С. 41-45). На нашу думку, дане питання у дослідженні варто було б удосконалити, зазначивши й основні положення, які впливають на обрання стратегії розвитку підприємства.

2. У першому розділі дисертаційної роботи при дослідженні стратегічних сценаріїв розвитку промислового підприємства за умов євроінтеграції (С. 78-80) було б доцільно вказати, які альтернативні стратегії розширення зовнішніх ринків використовуються на досліджуваних машинобудівних підприємствах.

3. У другому розділі авторкою проведено аналіз тенденцій основних показників фінансово-господарської діяльності машинобудівних підприємств (С. 97-111). Але, вважаємо, що слід було більше зосередити уваги на дослідженні існуючих ризиків та проблем досліджуваних машинобудівних підприємств Вінниччини, довівши значення побудови дієвої системи діагностики розвитку.

4. У третьому розділі дисертації авторкою запропонована система діагностики стратегічного євроінтеграційного розвитку промислових підприємств, яка чинить суттєвий вплив на підсистеми планування та прогнозування діяльності (С. 192-197). Варто було б детально описати принципи на яких вона ґрунтується із розкриттям змісту кожного, щоб б посилило розуміння засад впровадження.

5. На рис. 3.13 (С. 223-224) в запропонованому авторкою удосконаленому інформаційному базисі для проведення діагностики, який характеризується різновекторністю (формальні логічні), різними методами збору та узагальнення, а також автентичністю вхідних параметрів, варто було

б розширити коло суб'єктів проведення діагностичних досліджень стратегічного розвитку машинобудівних підприємств.

Однак, вищезазначені дискусійні положення та зауваження мають рекомендаційний характер і не впливають на високий рівень отриманих результатів.

8. Загальний висновок

У результаті розгляду дисертаційної роботи Сенік І.С. на тему «Формування системи діагностики стратегічного розвитку машинобудівних підприємств в умовах євроінтеграції», а також аналізу наукових публікацій, у яких відображено основні результати дисертаційного дослідження, з урахуванням особистого внеску здобувачки у виконання відповідної науково-дослідної теми, встановлено, що подана робота є самостійно виконаним, завершеним і цілісним науковим дослідженням. Дисертація характеризується науковою новизною, теоретичною обґрунтованістю та практичною значущістю отриманих результатів.

Основні наукові положення дисертаційної роботи оприлюднені у наукових фахових виданнях України та зарубіжних наукових виданнях, а також пройшли належну апробацію шляхом обговорення на міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях. За своїм змістом дисертаційна робота повністю відповідає обраній темі, логічно та послідовно її розкриває і підтверджує досягнення поставленої мети та успішне вирішення визначених у роботі завдань.

Дисертаційна робота виконана з дотриманням принципів академічної доброчесності та відповідає паспорту спеціальності 051 «Економіка» у галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки», а також вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти або наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами).

З огляду на викладене, авторка дисертаційної роботи – Сенік Ірина Сергіївна – заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 051 «Економіка» у галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки».

Рецензент:

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри фінансів, банківської
справи, страхування та фондового ринку
Хмельницького національного університету
Міністерства освіти і науки України

Підпис к.е.н., доц. Матвійчук Л.О. засвідчую:
Учений секретар
Хмельницького національного університету

Леся МАТВІЧУК

Ольга ГОНЧАР